

Asia C-630/21

**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä**

Jättämispäivä:

13.10.2021

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Oberlandesgericht Stuttgart (osavaltion ylioikeus, Stuttgart, Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

12.10.2021

Kantaja ja valittaja:

O. K.

Vastaaja ja valituksen vastapuoli:

Mercedes-Benz Bank AG

Pääasian kohde

Direktiivi 2008/48/EY – Kulutusluottosopimus – Peruuttamisoikeus –
Peruuttamisen määräaika – Päättyminen – Sopimuksen täyttäminen
kokonaisuudessaan – Kuluttajan oikeudet – Oikeus vaatia hyödyn palauttamista

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeusperusta

Unionin oikeuden tulkinta, SEUT 267 artikla

Ennakkoratkaisukysymykset

- a) Onko direktiivin 2008/48/EY 14 artiklaa tulkittava siten, että kuluttajalla ei ole enää peruuttamisoikeutta, jos molemmat osapuolet ovat täyttäneet luottosopimuksen kokonaisuudessaan?
- b) Jos a kohtaan vastataan kieltävästi:

Onko direktiivin 2008/48/EY 14 artikla esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, joka johtaa siihen, että kuluttaja ei voi enää käyttää peruuttamisoikeutta, jos molemmat osapuolet ovat täyttäneet luottosopimuksen kokonaisuudessaan?

- c) Jos a kysymykseen vastataan kieltävästi ja b kysymykseen vastataan myöntävästi:

Onko direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 3 kohta esteenä sellaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jonka mukaan kuluttajalla, joka on käyttänyt tehokkaasti direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohtaan perustuvaa peruuttamisoikeuttaan, on oikeus vaatia luotonantajaa palauttamaan hyöty, jonka luotonantaja on saanut maksuista, jotka kuluttaja on peruuttamiseen saakka suorittanut luotonantajalle?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Kulutusluottosopimuksista ja neuvoston direktiivin 87/102/ETY kumoamisesta 23.4.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY, erityisesti 14 ja 22 artikla

Kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä ja neuvoston direktiivin 90/619/ETY sekä direktiivien 97/7/EY ja 98/27/EY muuttamisesta 23.9.2002 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/65/EY, erityisesti 6 artikla

Kuluttajan oikeuksista, neuvoston direktiivin 93/13/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 1999/44/EY muuttamisesta sekä neuvoston direktiivin 85/577/ETY ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 97/7/EY kumoamisesta 25.10.2011 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/83/EU, erityisesti 9 ja 10 artikla

Muulla kuin elinkeinonharjoittajan toimitiloissa neuvoteltuja sopimuksia koskevasta kuluttajansuojasta 20.12.1985 annettu neuvoston direktiivi 85/577/ETY

Kansallinen lainsäädäntö, johon viitataan

Siviililaki (Bürgerliches Gesetzbuch, jäljempänä BGB), sellaisena kuin se on julkaistuna 2.1.2002 (BGBl. I, s. 42, 2909; 2003 I s. 738), jota on viimeksi muutettu 10.8.2021 annetun lain 1 §:llä (BGBl. I, s. 3515), erityisesti 242, 346, 357, 492 ja 495 §

Siviililain täytäntöönpanosta annettu laki (Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch), sellaisena kuin se on julkaistuna 21.9.1994 (BGBl. I, s. 2494; 1997

I, s. 1061), ja viimeksi muutettuna 10.8.2021 annetun lain 2 §:llä (BGBl. I, s. 3515), erityisesti 247 §:n 3 ja 6 momentti

Lyhyt kuvaus tosiseikoista ja menettelystä

- 1 Mercedes-Benz Bank AG myönsi O. K.:lle, joka on kuluttaja, 16.6.2012 tehdyllä sopimuksella lainan moottoriajoneuvon ostohinnan rahoittamiseksi. Sopimusasiakirjoissa ei mainittu sopimuksen tekohetkellä voimassa olevaa viivästyskorkokantaa.
- 2 O. K. maksoi lainan takaisin sopimuksen mukaisesti. Mercedes-Benz Bank AG vapautti vastaavat vakuudet toukokuussa 2015. Luottosopimus oli näin ollen täytetty kokonaisuudessaan.
- 3 O. K. peruutti luottosopimuksen 25.9.2018 päivätyllä kirjeellä.
- 4 Mercedes-Benz Bank AG ei hyväksynyt tätä. O. K. saattoi asian Landgericht Stuttgartin (Stuttgartin alueellinen alioikeus, Saksa) käsiteltäväksi. Hän vaatii maksettujen summien palauttamista. Lisäksi hän vaati Mercedes-Benz Bank AG:tä maksamaan näistä summista saamastaan tuotosta korkoa, jonka määrä ylittää sovellettavan peruskoron viidellä prosenttiyksiköllä.
- 5 Landgericht Stuttgart hylkäsi kanteen. Se toteaa, että luottosopimus on täytetty kokonaisuudessaan, ja tästä on kulunut yli kolme vuotta. Näin ollen O. K. ei voi vilpittömän mielen periaatteen (BGB:n 242 §) mukaan enää vedota peruuttamisoikeuteen.
- 6 O. K. on valittanut Landgericht Stuttgartin tuomiosta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen.

Pääasian asianosaisten tärkeimmät lausumat

- 7 O. K. katsoo, että peruuttaminen ei ole tapahtunut liian myöhään, koska peruuttamisen määräaika ei ole vielä edes alkanut kulua. Hän ei ole saanut kaikkia niitä tietoja, joita unionin oikeudessa (direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdan b alakohta, luettuna yhdessä 10 artiklan 2 kohdan kanssa) ja vastaavissa kansallisissa säännöksissä edellytetään.

Lyhyt esitys ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

Ennakkoratkaisukysymys a

- 8 Direktiivissä 2008/48/EY ei säädetä nimenomaisesti siitä, raukeaako peruuttamisoikeus kyseisen direktiivin 14 artiklan nojalla, ja jos näin on, milloin se raukeaa.

- 9 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan moni seikka puoltaa sitä, että peruuttamisoikeutta ei enää ole, kun molemmat osapuolet ovat täyttäneet luottosopimuksen kokonaisuudessaan:
- direktiivin 2008/48/EY 34 perustelukappale (ks. julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotus yhdistetyissä asioissa C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, Volkswagen Bank ym., EU:C:2021:629, 107 kohta);
 - direktiivin 2008/48/EY 10 artiklassa säädettyjen tiedonantovelvollisuuksien tarkoitus (ks. julkisasiamies Hoganin ratkaisuehdotus C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, Volkswagen Bank ym., EU:C:2021:629, 108 kohta);
 - unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee direktiiviä 85/577/ETY (tuomio 10.4.2008, Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, 41 kohta ja sitä seuraavat kohdat);
 - direktiivin 2002/65/EY 6 artiklan 2 kohdan c alakohta (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 11.9.2019, Romano, C-143/18, EU:C:2019:701, 39 kohta);
 - direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdassa säädettyä peruuttamisoikeutta ei ole ajallisesti rajoitettu (unionin tuomioistuimen tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym., C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 117 kohta). Rajoittamaton oikeus olisi jäsenvaltioiden oikeusjärjestyksissä näin ollen mahdollinen, mutta sen olemassaoloa ei ole todettu;
 - kuluttajansuojan korkean tason varmistamista koskevan tavoitteen kannalta rajoittamaton oikeus voisi olla myös suhteeton (ks. vastaavasti unionin tuomioistuimen tuomio 9.11.2016, Home Credit Slovakia, C-42/15, EU:C:2016:842, 72 kohta).
- 10 Sitä vastaan, että peruuttamisoikeus menetetään, kun sopimus on täytetty kokonaisuudessaan, voisi puhua se, että ajallisesti rajoittamattomalla peruuttamisoikeudella pyritään myös varoittavaan ja rankaisevaan vaikutukseen (unionin tuomioistuimen tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym., C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 124 kohta ja sitä seuraavat kohdat).
- 11 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo, että tällä näkökohdalla on kuitenkin vain vähäinen merkitys seuraavista syistä:
- direktiivissä 2008/48/EY ei nimenomaisesti korosteta peruuttamisoikeuden rankaisevaa ja varoittavaa luonnetta (ks. kyseisen direktiivin 34 perustelukappale, jossa viitataan peruuttamisoikeuteen liittyvien yksityiskohtaisten sääntöjen lähentämiseen samanlaisilla aloilla);
 - direktiivi 2011/83/EU, jossa unionin lainsäätäjät säätelee, että peruuttamisen määräaika päättyy tietyn ajan kuluttua (9 artiklan 2 kohta) siinäkin tapauksessa, että peruuttamisoikeudesta tiedottaminen on laiminlyöty (10 artikla);

- kun sopimus on täytetty kokonaisuudessaan, tietojen antaminen sopimukseen perustuvista oikeuksista ja velvollisuuksista ei ole enää loogisesti järkevää;
- myös unionin oikeudessa sovellettavan oikeusvaltioperiaatteen mukaan seuraamuksen edellytyksenä on, että vastuussa oleva henkilö olisi voinut toimia oikeussääntöjen mukaisesti. Direktiivin 2008/48/EY 10 artiklan 2 kohdan säännökset on kuitenkin monissa kohdissa muotoiltu epätasaisesti ja avoimesti. Useissa tapauksissa tulkinnat, joihin Saksan lainsäätävä ja Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) ovat päätyneet, ovat osoittautuneet kestävämmiksi unionin tuomioistuimen suorittaman arvioinnin jälkeen (ks. unionin tuomioistuimen tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym., C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736 ja tuomio 26.3.2020, Kreissparkasse Saarlouis, C-66/19, EU:C:2020:242, 49 kohta).

Ennakkoratkaisukysymys b

- 12 Jos luottosopimuksen tekemisestä on kulunut tietty aika ja sopimus on täytetty kokonaisuudessaan, se, että kuluttaja vetoaa direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohdassa säädettyyn peruuttamisoikeuteensa, voi kansallisen lainsäädännön mukaan tapauskohtaisesti olla vilpittömän mielen periaatteen vastaista (kansallisten ylimpien tuomioistuinten oikeuskäytäntö). BGB:n 242 §:n mukaan velallisella on velvollisuus täyttää veloitteensa vilpittömässä mielessä hyvän liiketavan edellyttämällä tavalla.
- 13 On kyseenalaista, onko direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 1 kohta esteenä tälle kansallisen oikeuden tulkinnalle.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sitä vastaan puhuvat edellä 9 ja 11 kohdassa esitetyt perusteet, erityisesti
 - unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö, joka koskee direktiiviä 85/577/ETY (tuomio 10.4.2008, Hamilton, C-412/06, EU:C:2008:215, 41 kohta ja sitä seuraavat kohdat)
 - direktiivi 2011/83/EU, jolla unionin lainsäätävä säättää, että peruuttamisen määräaika päättyy tietyn ajan kuluttua (9 artiklan 2 kohta) siinäkin tapauksessa, että peruuttamisoikeudesta tiedottaminen on laiminlyöty (10 artikla)

Ennakkoratkaisukysymys c

- 15 Direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 3 kohdassa tai missään muussakaan säännöksessä ei säädetä, mitä oikeuksia kuluttajalla on tehokkaan peruuttamisen jälkeen.

- 16 Kansallisen oikeuden mukaan kuluttajalla on tehokkaan peruuttamisen jälkeen tietyin edellytyksin paitsi oikeus saada takaisin suorittamansa maksut (korot ja lyhennykset), myös oikeus vaatia sen hyödyn palauttamista, jonka luotonantaja on saanut hänen maksuistaan; jos luotonantaja on pankki, oletetaan, että se on saanut tällaisen hyödyn, joka vastaa suuruudeltaan sen vaatimia viivästyskorkoja (kansallisten ylimpien tuomioistuinten oikeuskäytäntö). Käsiteltävässä asiassa viivästyskorko on viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin vastaava peruskorko.
- 17 Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan jäsenvaltiot eivät voi direktiivin 2008/48/EY soveltamisalaan kuuluvien sopimusten osalta asettaa sopimuspuolille sellaisia velvollisuuksia, joista ei ole säädetty kyseisessä direktiivissä, kun direktiivi sisältää alaa, johon kyseiset velvollisuudet liittyvät, koskevat yhdenmukaistetut säännökset (tuomio 9.9.2021, Volkswagen Bank ym., C-33/20, C-155/20 ja C-187/20, EU:C:2021:736, 107 kohta ja sitä seuraava kohta).
- 18 Direktiivin 2008/48/EY 14 artiklan 3 kohta sisältää säännöksiä tehokkaan peruuttamisen oikeudellisista seurauksista. Niissä kuitenkin täsmennetään ainoastaan luotonantajan oikeudet.
- 19 Näin ollen herää kysymys, sisältääkö direktiivi 2008/48/EY yhdenmukaistettuja säännöksiä, jotka koskevat koko tehokkaan peruuttamisen oikeudellisten seurauksien alaa, jolloin jäsenvaltiot eivät saisi kansallisessa oikeudessaan pitää voimassa tai ottaa käyttöön säännöksiä, joilla poiketaan tämän direktiivin säännöksistä (direktiivin 2008/48/EY 22 artiklan 1 kohta), vai koskevatko ne ainoastaan luotonantajan oikeuksien alaa. Viimeksi mainittua näkemystä vastaan puhuu aitojen sisämarkkinoiden luomista koskeva tavoite (ks. direktiivin 2008/48/EY seitsemäs ja yhdeksäs perustelukappale).
- 20 Mikäli direktiivi 2008/48/EY kuitenkin sisältää vain luotonantajan oikeuksia koskevia yhdenmukaistettuja säännöksiä, kysymykseen voisi tulla se, että jäsenvaltiot säätävät kuluttajan oikeuksista, joista ei säädetä 14 artiklan 3 kohdassa, kyseisen direktiivin 23 artiklan nojalla seuraamuksena. Jos luottosopimus peruutetaan myöhemmin kuin 14 päivän kuluessa sopimuksen tekemisestä, se nimittäin näyttää säännönmukaisesti johtuvan tiedonantovelvollisuuden laiminlyönnistä.
- 21 Direktiivin 2008/48/EY 23 artiklan toisen virkkeen mukaan tällaisen seuraamuksen olisi kuitenkin oltava oikeasuhteinen. Jos luottosopimus on jo kokonaisuudessaan täytetty, tämä olisi lähtökohtaisesti poissuljettu (ks. edellä 9 kohta). Jos edellä 16 kohdassa kuvailtu oikeus vaatia hyödyn palauttamista tunnustetaan, luottosopimuksen täysimääräisen täyttämisen jälkeen tehty peruuttaminen vaikuttaisi nimittäin kuluttajaan niin kuin hän olisi jokaisen suorittamansa maksun yhteydessä tehnyt korollisen sijoituksen, jonka suuruus

olisi viisi prosenttiyksikköä korkeampi kuin vastaava peruskorko, ja hän voisi antaa haluamansa ajan kuluu ennen peruuttamista.

- 22 Direktiivin 2008/48/EY 35 perustelukappale, jonka mukaan kyseisen direktiivin säännöksillä ei olisi rajoitettava tavaran palauttamista tai muita vastaavia kysymyksiä koskevia jäsenvaltioiden säännöksiä, ei ole merkityksellinen käsiteltävässä asiassa, koska hyödyn palauttamista koskevassa oikeudessa on kyse luottosopimuksen peruuttamiseen välittömästi liittyvästä järjestelmästä.

TYÖASIAKIRJA